

DESCOPERIRI RECENTE ȘI MAI VECHI DE MONEDE ANTICE ȘI BIZANTINE ÎN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

DE

BUCUR MITREA

Ca de obicei și în cronică de față vom face loc mai întâi descoperirilor monetare care au fost aflate în cursul anului 1969 și apoi celor mai vechi, dar care au ajuns la cunoștința mea abia în acest ultim răstimp. Informațiile pe care le public le datoresc colegilor mei de la institute sau muzee, al căror nume a fost întotdeauna menționat alături de știrea comunicată. Pentru amabilitatea cu care au înțeles să colaboreze le exprim caldele mele mulțumiri.

Dimensiunile știrilor pe care le comunic rămân și pe mai departe inegale în ceea ce privește precizia de conținut. Și acest fapt iese în evidență tocmai atunci când amintim complexe sau descoperiri importante sau foarte importante, când amănunte cit mai multe sînt și necesare și dorite. Amintesc doar cîteva exemple din cronică de față : staterii de aur și în general monedele de aur de la Craiova, 1945, nr. 12 și 70, monedele olbiopolitane de la Murighiol nr. 11, colecția de monede de la Constanța, nr. 4 etc. În aceste cazuri, la datele menționate în cadrul fiecărei note informative, nu am avut posibilitatea de a cerceta și nota mai mult. Materialul pe care-l pomenesc mi-a fost arătat în treacăt, fără a putea nota ceva. În situația aceasta am socotit că este mai bine să comunic informațiile pe care le am și cum le am, spre a se ști cel puțin despre existența unor astfel de monede. Cu altă ocazie eu sau alții vor putea spune mai mult.

În expunerea de față am introdus, pe lângă monede și o altă categorie, aceea a obiectelor cu funcția de instrument de schimb. Este vorba de anumite vîrfuri de săgeți de bronz, cunoscute și din alte descoperiri, altele pe teritoriul Dobrogei, altele și pe cel al Bulgariei de est și al sud-vestului U.R.S.S. Informația, deși doar enunțiativă, completează, pînă la noi amănunte, cu încă un punct, aria de răsplîndire a unor asemenea descoperiri.

În grupa monedelor grecești se cuvin făcute unele sublinieri pe care noutatea materialului menționat le face necesare. Mai întâi trebuie reliefat faptul că într-o serie de localități din Dobrogea s-au descoperit drahme arhaice emise de cetatea Histria. Ele au o greutate de 8,42, 8,20 și 8,10 g și au fost descoperite la Mangalia (nr. 10), la Vadu (nr. 17) și la Mahmudia (nr. 9). Aceste monede trebuie datate la începutul secolului al V-lea, dacă nu chiar mai devreme, ceea ce constituie o noutate pentru emisiunile monetare ale coloniei mileziene de pe malul lacului Sinoe. Pe de altă parte se schițează și aria geografică pe care circulau monedele în cauză : jumătatea de nord a Dobrogei.

Pentru secolul al IV-lea, menționarea descoperirii de la Glăvănești (jud. Bacău) (nr. 8), mărește cu încă un punct dispersiunea și circulația drahmei histriene în Moldova.

Descoperirea la Ciorani (jud. Vrancea) a unei monede de bronz callatiene din perioada autonomă, constituie, alături de alte descoperiri similare, noi jaloane pentru activitatea și prezența Callatidei la geții din Moldova în secolele III-II î.e.n.

Despre activitatea și relațiile comerciale ale Olbici cu geto-dacii de la Dunărea de jos s-a mai scris. Tezaurul de monede olbiopolitane de la Murighiol (nr. 11) vine să confirme documentar și destul de masiv aceste legături.

Prezența și circulația staterilor de aur de la Filip al II-lea, Alexandru cel Mare și Lysimach în Oltenia (nr. 12) și la Murighiol în nordul Dobrogei (nr. 11), precum și a monedelor de bronz de la aceiași monarhi descoperite la Constanța și împrejurimi (nr. 4), ne conturează mai clar problemele legate de această epocă și regiune. Dar descoperirea de la Constanța, menționată mai sus (nr. 4), ne mai documentează legături cu Rhodos, Ephes, cu Chersonesul Tauric, aspect mai puțin sesizat pînă acum pe latura monetară.

În sfîrșit, ultima, dar nu cea mai puțin importantă din categoria monedelor grecești, este imitația după tetradrahmele cetății Damastion din Illyria. Aflarea ei la Ștefănești (jud. Vâlcea) (nr. 15) ridică o problemă nouă: aceea a legăturilor geto-dacilor din sud-estul României cu lumea ilirică, în speță cu cetatea Damastion. O altă descoperire, mai veche, de la Filiași (jud. Dolj), mai puțin cunoscută, confirmă această orientare și aceste legături. Și referitor la monedele geto-dace facem unele remarci pe care materialul monetar prezentat ni le permite. Cele două tezaure monetare, cel de la Frătești (nr. 21) și cel de la Leu (nr. 22), precum și cele două descoperiri izolate de la București (nr. 19) și de la Ocnița (nr. 23) cuprind numai monede geto-dace de tip Virteju-București. Este subliniată și precizată, încă o dată, largă arie de răspîndire și circulație a acestui tip monetar.

Cu privire la tezaurele și monedele romane republicane avem puțin de adăugat. În ultima vreme am susținut că o parte din ele au fost bătute de către geto-daci. Cele două tezaure noi pe care le menționăm, cel de la Breaza (nr. 26) din sudul Transilvaniei și cel de la Ploșor (nr. 38) din Oltenia, n-au putut fi cercetate încă din acest punct de vedere. Faptul că moneda romană imperială ne apare mai mult sub formă de descoperiri izolate în paginile de mai jos sau în fragmente de tezaure nu înseamnă că nu s-au făcut și descoperiri de tezaure. Este destul să amintesc pe cel de la Adamclisi și pe un altul din jud. Tulcea, care sînt în studiu la descoperitori. Dar chiar și fragmentele de tezaure, cum este cel de la Simburești (jud. Olt), (nr. 79) ne oferă informații prețioase și utile, pînă la publicarea unui studiu de ansamblu. Deocamdată aflăm că descoperirea cuprinde monede din secolele II-III și că cele mai recente monede identificate sînt din timpul lui Gordian al III-lea. Putem considera informația de mai sus ca o sugestie, în legătură cu data îngropării lui: sfîrșitul domniei lui Gordian și începutul domniei succesorului său Filip Arabul? Studiul integral al tuturor monedelor din tezaur ne va spune exact care este situația. Pînă atunci reținem sugestia.

În prezentarea noastră apar destul de numeroase descoperiri de monede romane izolate. Unele din ele se grupează geografic în afara provinciei Dacia, la dacii liberi din vestul și nord-vestul Transilvaniei (nr. 45, 52, 56, 60, 75, 83). Printre astfel de descoperiri avem de înregistrat și un tezaur, cel de la Peștere (nr. 72). Alte descoperiri izolate de monede întîlnim la geto-dacii din sudul și estul Carpaților. Moneda emisă de către cetatea Mesembria în timpul lui Filip Arabul, descoperită la Valea Seacă (jud. Vaslui) (nr. 84), în cursul săpăturilor arheologice sistematice ale unei așezări ce aparține culturii Sîntana-Cerneahov, ridică problema dacă exemplarul menționat, împreună cu alte exemplare monetare emise de către cetățile vest-pontice și moesice, aflate pe același teritoriu al Moldovei nu ar reprezenta o parte din jaful realizat cu ocazia deselor incursiuni carpo-gotice în imperiu. În viitor va trebui urmărită apariția unor astfel de emisiuni coloniale în legătură directă cu cele două categorii de așezări carpice și gotice. Rezultatul pare a fi cel puțin promițător. Dar monedele izolate mai apar și în necropole. Una din ele e cea de la Bratei (nr. 48), în care s-au găsit nu mai puțin de trei *siliquae* din secolul al IV-lea. Pe de altă parte, la Lețcani (jud. Iași) (nr. 65), în cadrul unei

necropole de tip Sintana-Cerneahov, s-a aflat o altă *siliqua*, de data aceasta de la Constanțius al II-lea. Fără îndoială că apariția acestor monede în morminte își aduce aportul ci la precizarea cronologică a necropolelor respective.

Cit privește moneda bizantină, ea continuă să apară în mod izolat atât la sudul cât și la estul Carpaților. În încheiere adaug că am făcut și unele rectificări cu privire la locul de descoperire a unor monede (nr. 47,57 și 81), corectări impuse de cercetările ce s-au făcut mai târziu.

I. Monede grecești

1. *Călărași* (jud. Ialomița). Pe plaja brațului Borcea, în dreptul cartierului Măgureni din orașul Călărași, tânărul Neagu Cornel a găsit în vara anului 1968 o tetradrahmă de la Alexandru cel Mare.

AR \propto 16,72 g, 26,5 mm. A ajuns la Muzeul de istorie din Călărași.

Informație: A. Atanasiu, Muzeul de istorie, Călărași.

2. *Celeiu* (jud. Olt). O drahmă din Dyrrhachium, cu magistrații Meniskos- K[allonos?] sau K[leitourios?] de tip Maier, *loc. cit.*, p. 24, nr. 256 sau nr. 265, descoperită în localitate, ajunge în colecția colonel I. Rădulescu din Craiova, unde a fost văzută de noi în 1945.

C. S. Nicolăescu-Plopșor și B. Mitrea, în MNA, dos. 1945, 742.

3. *Ciorani* (com. Pufești, jud. Vrancea). Pe teritoriul localității, la punctul denumit „Flintina de cîmp”, elevul Ion Dascălu Simion a găsit, cam în jurul anului 1950, o monedă de bronz emisă de cetatea Callatis, în epoca autonomă. După estampaia care se păstrează la Institutul de arheologie, este de tip Pick, 227, tip. gen. Alte informații lipsesc.

Informație: B. Mitrea, Institutul de arheologie, București.

4. *Constanța și împrejurimi* (jud. Constanța). O colecție de aproximativ 200 monede antice, strinse cam prin ultimele două decenii ale secolului trecut în orașul Constanța și împrejurimi, n-a fost prezentată în iunie 1969 de către Mihail Cantuniar, din București. Din cuprinsul ei am notat monede grecești, romane imperiale și bizantine. Din categoria celor grecești am remarcat prezența a trei monede de la Filip al II-lea al Macedoniei, două monede de la Alexandru cel Mare, una de la Filip al III-lea, toate de bronz. Monede din același metal, emise de Ptolemeu, apoi alte emise de Rhodos, Ephes și Chersonesul Tauric. Destul de numeroase sînt monedele de bronz emise în cetățile noastre pontice, precum și din alte cetăți din Moesia Inferior. Cele romane imperiale, care se întind pe cinci secole, I-V, sînt de bronz și cele mai numeroase. Din grupa bizantină am putut remarca monedele unor împărați din secolul al VI-lea, precum și un exemplar, foarte probabil de la Focas. Alte cîteva exemplare sînt din secolele X-XI. Toate sînt de bronz și foarte rău păstrate.

Informație: Bucur Mitrea, Institutul de arheologie, București.

5. *Daia* (jud. Ilfov). O tetradrahmă thasiană stilizată, foarte probabil decoperită în localitate cu ani în urmă, se află în colecția prof. Catrina Gh., care o are de la părinții săi, originari din această comună.

Informație: E. Moscalu, Institutul de arheologie, București.

6. *Enisala* (jud. Tulcea). Virfuri de săgeți, întrebuintate ca obiecte-monedă sînt semnalate într-o descoperire rămasă încă inedită.

A. Aricescu. *Gefi, sciți și traci în perioada preelenistică*, Comunicare ținută la Constanța în august 1969.

7. *Gîrlîța* (jud. Constanța). Ca găsită pe teritoriul acestei localități, situată pe malul drept al Dunării, aproape de Ostrov, ajunge la MNA spre achiziționare o tetradrahmă de la Alexandru cel Mare. Pe av. este capul tînăr al lui Herakles spre dr., coafat cu blana de leu.

Rv. [A]AEΞANΔPO[Y] în dr. de sus în jos. Zeus pe tron spre st. cu sceptru și vultur. Sub tron Π sub mina lui Zeus Ξ.

AR. Σ 17,7 g; 27 mm. Conservarea foarte bună (fig.1/2). Este de tipul L. Müller, *Numismatique d'Alexandre le Grand*, 1855, pl. XXII, nr. 1643 (Incertă).

Moneda a fost prezentată Institutului de arheologie în octombrie 1969 de către studenta Rodica Cazacu.

Informație: Const. Preda, Institutul de arheologie, București.

8. *Glăvânești* (jud. Bacău). În localitate este semnalată descoperirea unei drahme de argint emisă de către cetatea Histria ↓ 4,25 g, 20 mm. Conservarea bună, dar puțin tocită. Este de tip Pick, 416.

Informație: V. Mihăilescu-Birliba, Muzeul arheologic, Piatra Neamț.

9. *Mahmudia* (jud. Tulcea). Un tezaur de drahme histriene, printre care unele erau arhaice, a fost descoperit în localitate de către ing. Gh. Dumitrescu, în anul 1949, cu ocazia săpării unui puț. Nu se cunoaște numărul monedelor descoperite, dar după relatările lui V. Canarache s-ar fi ridicat la 10 exemplare. Ceea ce se știe sigur este că printre drahmele aflate în acest tezaur, una era arhaică (V. Canarache, în *Pontice*, I, 1968, p. 139 și pl. 1) cu greutatea de 8,10 g. Alte opt drahme histriene, din aceeași descoperire aveau ponderea în jurul a 7 g. Drahma histriană amintită mai sus, precum și trei exemplare din cea de-a doua categorie, au intrat în 1949 în colecția lui V. Canarache, care le-a dăruit cabinetului numismatic al Bibliotecii Academiei și Muzeului arheologic din Constanța. Ultimele trei monede sînt ilustrate în *Pontice*, I, 1968, pl. 5 și 6, tabel nr. 12, 13 și 17.

V. Canarache, *Atelierile monelare din antichitate...*, în *Studii și referate privind istoria României*, partea I, București, 1954, p. 186 (unde precizează că e vorba de 10 exemplare). Cf. același, în *Pontice*, I, 1968, p. 136 și 143.

10. *Mangalia* (jud. Constanța). V. Canarache menționează că în anul 1932 avea în colecția sa o drahmă histriană cu greutatea de 8,42 g. Această monedă a fost găsită la Mangalia. Între timp, exemplarul s-a pierdut.

V. Canarache, în *Pontice*, I, 1968, p. 136.

11. *Murighiol* (jud. Tulcea). Pe teritoriul acestei localități s-au găsit, în diferite ocazii, numeroase monede antice. Unele dintre ele au ajuns în muzeele din Galați și Tulcea, iar altele au rămas pe la locuitori și au intrat în colecții particulare. După cum ne-a comunicat cu ani în urmă, I.V. Leondary, fost magistrat la Iași, a văzut pe la localnici monede de la Filip al II-lea, Alexandru cel Mare, Lysimach, unele de aur, iar altele de argint. De asemenea a remarcat în localitate monede emise de cetățile grecești: Histria, Tomis, Callatis. Din această localitate ajung în proprietatea sa un număr de 22 monede olbiene de bronz. Este probabil că ele au făcut parte dintr-un tezaur. În aceeași proprietate ajunge și o monedă autonomă din Callatis, aflată din aceeași localitate.

Informație: I. V. Leondary.

12. *Oltenia*. În colecția colonelului I. Rădulescu din Craiova am putut examina în anul 1945, în treacăt, printre cele 17 monede de aur și stateri din același metal de la Filip al II-lea și Alexandru cel Mare. Este probabil să-i fi colecționat din descoperirile din Oltenia. C. S. Nicolăescu-Plopșor și B. Mitrea, în MNA, dos. 1945, 742, fila 7-8.

13. *Peceneaga*, jud. Constanța. Este semnalată descoperirea în localitate a unei drahme histriene arhaice, cu greutatea de 8,15 g. A ajuns în colecția CNBARSR.

V. Canarache, *Sistemul ponderal și tipologia drahmelor istriene de argint*, în *Pontice*, I, 1968, p. 136 și pl. 3, 4 (unde se dă greut. 8,18 g), idem, p. 111, nr. 4. Acad. Rom. *Creșterea Colecțiilor*, 1938-42, p. 22, nr. 184, unde greut. este de 8,18 g.

14. *Petroiu* (com. Borcea, jud. Călărași). O drahmă histriană avînd pe av. două capete, cel din dr. inversat, iar pe rv. vulturul de mare pe delfin spre st., iar sub delfin litera A, a fost găsită în vara anului 1968 pe plaja Borcei, în dreptul satului, de către elevul Oprea Vasile, de la școala din localitate.

Pick, 416, tip. gen. AR. 18,5 mm, 4,44 g. Moneda a ajuns la Muzeul de istorie din Călărași (fig. 1/5).

Informație: A. Atanasiu, Muzeul de istorie, Călărași.

15. *Ștefănești* (jud. Vâlcea). Ca găsită în localitate sau în împrejurimile ei imediate a ajuns în colecția pr. Th. Bălășel, iar de aici mai târziu la MNA (inv. 1145,1), o imitație după monedele din Damastion.

AR←12,83 g, 24 mm (fig. 1/3).

Cf. J.M.F. May, *The Coinage of Damastion*, Oxford, 1939, pl. X, 6a, tip apropiat.

Informație: B. Mitrea, Institutul de arheologie, București.

16. *Ștefănești* (jud. Vâlcea). Ca descoperită în localitate sau în împrejurimile ei imediate o tetradrahmă de la Filip al II-lea ajunge în colecția pr. Th. Bălășel, iar mai târziu la MNA (inv. 1145,3).

Pe av. capul lui Zeus cu cunună de lauri spre dr.

Rev. ΦΙΛΙΠ deasupra capului călărețului, ΓΟΥ în fața calului.

Călăreț cu *kausia* și *chlamys*, ridicînd mîna dr., în galop spre st. Sub piciorul calului, litera M, sub pîntecul calului, un trident așezat orizontal, cu vîrfurile spre st.

Tetradrahmă. AR. 14,18 g, 26,5 mm. Tocită. Pe revers, o incizie orizontală destul de adîncă (fig. 1/1).

Informație: B. Mitrea, Institutul de arheologie, București.

17. *Vadu* (jud. Constanța). O drahmă histriană arhaică, cu greutate 8,20 g, a fost găsită într-un tumul din marginea satului. Învățătorul C. Sulă a dăruit-o lui V. Canarache, iar acesta a dăruit-o împreună cu colecția sa de monede Muzeului arheologic din Constanța.

V. Canarache, în *Pontice I*, 1968, p. 136 și pl. 2.

II. Monede geto-dacice

18. *Broșteni* (jud. Vâlcea). Cam prin anul 1944 s-a descoperit în această localitate un tezaur de monede dacice de argint, de tip Filip al II-lea. Trei exemplare au ajuns pentru studiu la C. S. Nicolăescu-Plopșor.

C. S. Nicolăescu-Plopșor, în MNA, dos. 1945, 742, fila 4.

19. *București* (municipiu). O monedă geto-dacică din argint, de tip București-Vrteju, a fost găsită în anul 1968 în apropierea lacului din parcul 23 August. Se păstrează în colecția Muzeului de istorie a municipiului București.

Informație: Constanța Știrbu, Muzeul de istorie a municipiului București.

20. *Fundeni* (mun. București). O tetradrahmă geto-dacică, descoperită cam prin anul 1943 în localitatea de mai sus, a fost prezentată la MNA în mai 1957 de către Cerceloiu Cotan. Pe av. este reprezentat capul laureat, bărbos și cu mustață al lui Zeus spre dr. Pe rv. călăreț în galop spre dr., cu ramură de palmier. Deasupra călărețului ΦΙΛΙΠ, iar sub botul calului ΓΟΥ. Între picioarele dinainte ale calului, o globulă.

AR. 14,20 g, 23 × 25 mm. Conservarea bună, artă îndemnită, legenda clară și întreagă. Tipul este foarte apropiat de original.

La MNA se păstrează un mulaj în gips.

Informație: Bucur Mitrea, Institutul de arheologie, București.

21. *Frătești* (jud. Ilfov). Un tezaur de peste 200 monede de argint geto-dacice s-a descoperit în localitate în toamna anului 1968. Monedele descoperite sînt de tipul Virteju-București, tip obișnuit în această parte a țării. Din descoperirea pomenită 204 exemplare ajung la Muzeul din Giurgiu, două în colecția școlii din Frătești și două la MNA.

Informație: E. Moscalu, Institutul de arheologie, București.

22. *Leu* (jud. Dolj). Pe teritoriul localității, s-a descoperit în primăvara anului 1967 un tezaur de monede geto-dacice de argint. Monedele au fost aflate într-o cană de lut cu toartă, lucrată cu mîna. Ele sînt de tip Virteju-București. Un număr de 24 exemplare au fost recuperate pentru muzeul din comună.

O altă monedă geto-dacică de tipul cu ciocul de rață a fost descoperită în mod izolat pe același platou, în care arheologic avem o așezare geto-dacică.

G. Popilian și Toma Niță, *Tezaurul de monede geto-dacice de la Leu (jud. Dolj)*, în *Revista Muzeelor*, VI, 3, 1969, p. 267—268.

23. *Ocița* (jud. Vâlcea). O monedă geto-dacică de argint, de tip Virteju-București, Moșil tip V sau Pink, pl. XVI, 301—305, a fost descoperită la cetatea dacică din localitate, în cursul săpăturilor arheologice sistematice din anul 1969.

AR. 7,32 g, 24 mm. Tocită și uzată.

Informație: D. Berciu și B. Mitrea, Institutul de arheologie București.

24. *Petresții de Sus* (com. Cărbunești, jud. Gorj). În anul 1930 s-a găsit pe malul Gilortului o monedă geto-dacică de argint de tip Filip al II-lea, care a ajuns în colecția colonelului I. Rădulescu din Craiova, unde a fost văzută în 1945 de C. S. Nicolăescu-Plopșor și de mine.

C. S. Nicolăescu-Plopșor și B. Mitrea, în MNA, dos. 1945, 742, fila 7—8.

25. *Ștefănești* (jud. Vâlcea). O tetradrahmă geto-dacică, de tip Filip al II-lea, a fost găsită în localitate sau în împrejurimile imediate. A ajuns în colecția pr. Th. Bălășel, iar de aici la MNA (inv. 1145,2).

AR. 13,24 g, 24 mm. Conservare parțială (fig. 1/4).

Informație: B. Mitrea, Institutul de arheologie, București.

III. Monede romane republicane

26. *Breaza* (jud. Brașov). Un tezaur de denari romani republicani și din vremea lui Octavian August s-a descoperit în localitate în anul 1969, aproape de ruinele cetății medievale. Din această descoperire 122 exemplare au ajuns la Muzeul de istorie a municipiului București. Cea mai recentă monedă este un denar de la împăratul August, de tip RIC, I, p. 89, nr. 348, care se datează în anii 8—6 î.e.n.

Informație: Constanța Știrbu, Maria Cojocărescu, Muzeul de istorie a municipiului București și Gh. Poenaru-Bordea, Institutul de arheologie, București.

27. *Bugeac* (jud. Constanța). În cursul săpăturilor arheologice sistematice întreprinse în localitate în anul 1969 au fost descoperite două monede romane republicane de argint din secolul I î.e.n.

Informație: C. Scorpan, Muzeul de arheologie, Constanța.

28. *Bujoru* (com. Vlrvor, jud. Dolj). Pe teritoriul satului s-a descoperit, prin anul 1941, într-o ulciță de lut, un tezaur de denari romani republicani. Din monedele aflate, zece exemplare ajung în posesiunea lui Petre Theodorescu din Craiova. Acesta mai păstra în 1945 șase exemplare care au fost examinate de noi și care sînt emise de următorii magistrați:

1. *L. Marcius Philippus*

Grueber, Roma, 3890, anul 56, Sydenham, 919, anul 56.

2. *C. Iulius Caesar*

Grueber, Est, 31, anul 48, Sydenham, 1013, anul 48.

3. *C. Iulius Caesar*

Grueber, Africa, 21, anul 46, Sydenham, 1023, anul 46.

4. *C. Iulius Caesar*

Grueber, Spania, 89, anul 45, Sydenham, 1014, anul 47.

5. *P. Petronius Turpilianus*

Grueber, Roma, 4521, anul 14 l. e. n.

6. *Augustus*

Grueber, Gallia, 163, anii 14-12 l. e. n.

Denarul descris sub nr. 2 are pe av. o contramarcă, în formă de E, cel de sub nr. 3 are pe av. o contramarcă rotundă, iar cel de sub nr. 4 are mai multe contramărci pe av.

C. S. Nicolăescu-Plopșor și B. Mitrea, MNA. dos. 1945, 742.

29. *Cernatul de Sus* (jud. Covasna). Dintr-un tezaur de monede romane de argint descoperit în localitate în anul 1941 s-au recuperat, pentru Muzeul de istorie din Sf. Gheorghe, 7 denari romani republicani din secolul I și un denar fragmentar de la Domițian.

Informație : Székely Zoltán, Muzeul de istorie Sf. Gheorghe.

1. *Ti Quinctius*

AR. ↓ Greut. 3,42 g, diam. 20 mm.

Grueber, Italia, 574 anul 91. Pe rv. sus, K̄.

Sydenham, 563, anul 105.

2. *L. Proculus*

AR. ↓ Greut. 3,25 g, diam. 19 mm.

Grueber, Roma, 3150, anul 79.

Sydenham, 772, anii 78-77.

3. *C. Memmius C. f.*

AR. ↘ Greut. 3,57 g, diam. 19 mm.

Grueber, Roma, 3940, anul 51.

Sydenham, 921, anul 56.

4. *C. Iulius Caesar*

AR. ↑ Greut. 3,38 g, diam. 19 mm.

Grueber, Gallia, 27, anii 50-49.

Sydenham, 1006, anii 54-51.

5. *M. P. Publius, Cn. Pompeius Magnus*

AR. ↓ Greut. 3,52 g, diam. 18 mm.

Grueber, Spania, 75, anii 46-45.

Sydenham, 1035 a, anii 46-45.

6. *C. Considius Paetus*

AR. Greut. 3,27 g, diam. 18 mm.

Grueber, Roma, 4090, anul 45.

Sydenham, 993, anul 45.

7. *P. Clodius*

AR. ↙ Greut. 3,75 g, diam. 19 mm.

Grueber, Roma, 4290, anul 38.

Sydenham, 1117, anul 41.

8. *Domitian*

AR. ↓ Greut. 2,32 g, fragm. diam. 19 mm.

Cohen², 53. RIC, II, p. 121, nr. 38.

30. *Covasna* (jud. Covasna). Dintr-un tezaur de monede romane de argint descoperit în localitate în anul 1968, la Muzeul din Sf. Gheorghe, au ajuns 6 denari romani republicani, din secolul I î.e.n., și un denar de la Vespasian.

Informație. Székely Zoltán, Muzeul de istorie Sf. Gheorghe.

1. *Q. Titius*

AR. → Greut. 3,47 g, diam. 17 mm.

Grueber, Roma, 2225, anul a 87.

Sydenham, 692, anul 88.

2. *L. Rubrius Dossenus*

AR. ↗ Greut. 2,82 g, diam. 19 mm.

Grueber, Roma, 2448, anul 86.

Sydenham, 705, anii 87-86.

3. *Man. Fonteius C.f.*

AR. ← Greut. 1,82 g, diam. 20 mm.

Grueber, Roma, 2476, anul 85.

Sydenham, 742, anul 84.

4. *Man. Cordius Rufus.*

AR. ↘ Greut. 3,57 g, diam. 21 mm.

Grueber, Roma, 4037, anul 46.

Sydenham, 976, anul 46.

5. *Sex. Pompeius Magnus*

AR. ↖ Greut. 3,17 g, fragm., diam. 18 mm.

Grueber, Sicilia, 7, anii 42-38.

Sydenham, 1344, anii 42-38.

6. *M. Antonius*

AR. ↓ Greut. 2,83 g, diam. 17 mm.

Grueber, Est, 202, anii 32-31.

Sydenham, 1228 și urm., anii 32-31.

LEG X [?]

7. *Vespasian*

AR. ↓ Greut. 2.13 g, diam. 17 mm.

Cohen³, 66.

RIC. II, p. 53, nr. 320, anul 70; Asia Mică: Ephes.

31. *Cuciulata* (jud. Brașov). Un denar de la C. Marius Capito, de tip Sydenham, 744 a, anul 79 î.e.n., cu cifra XXVII, s-a descoperit în localitate în 1969. Moneda este păstrată de autorități pentru un muzeu local.

Informație: Tirnăvoi Trofin, Hoghiz.

32. *Diaconi* (com. Poiana, jud. Galați). Pe teritoriul satului Diaconi s-a descoperit un tezaur de denari romani de argint din sec. I î.e.n. și sec. I e.n.

D. Popescu, în SCIV, XX, 1969, 3, p.480, nr. 54.

33. *Homești* (com. Greabănu, jud. Buzău). Ca descoperit în această localitate împreună cu alte monede asemănătoare, un denar roman republican ajunge prin donație în colecțiile Muzeului din Piatra Neamț. Pe moneda foarte tocită se mai distinge doar capul Romei pe av. și o bigă pe rv. AR. 2,50 g. 22 mm. Este foarte probabil că avem de-a face cu un întreg tezaur.

Informație: Virgil Mihăilescu-Birliba, Muzeul din Piatra Neamț.

34. *Mărășești* (jud. Vrancea). Dintr-un tezaur ce s-ar fi descoperit după cel de-al doilea război mondial în gara Mărășești și din care 8-9 exemplare au fost văzute, s-a mai păstrat un denar roman republican, emis de magistratul monetar Ti. Claudius. Este de tip Grueber, Roma,

3096, tip, gen., anul 80. Cf. Sydenham, Italia, 770, anii 78-77, dar pe rv. are cifra C XVIII. Acest exemplar a fost păstrat de locuitorul Gheorghe Mălureanu din Focșani, str. Tănăsescu 6. Un estampaj se păstrează la Institutul de arheologie.

Informație. Gh. Untaru, profesor, Focșani.

35. *Ocnifa* (jud. Vâlcea). În cursul săpăturilor arheologice sistematice întreprinse la cetatea dacică din localitate, în anul 1969 s-a descoperit un denar roman republican, emis de M. Antoniu.

AR 3,13 g, 20 mm. Conservarea bună.

Grueber, Est, 197, anii 32-31. Cf. Sydenham, 1223, anii 32-31.

Informație : D. Berciu și B. Mitrea, Institutul de arheologie, București.

36. *Ollenia de Sud*. Ca descoperite în această parte a țării, în condiții și la o dată ce nu s-a putut preciza, ajung la MNA zece monede romane (inv. 1417). Cinci dintre ele sînt denari din timpul republicii, emiși de următorii magistrați monetari : 1. *C. Valerius Flaccus* → 3,67 g, 21 mm. Grueber, Roma, 879, anii 150-125. Cf. Sydenham, 440, anii 133-126. 2. *M. Tullius* ↘ 3,80 g, 18 mm. Grueber, Italia, 502, anii 102-100. Cf. Sydenham, 531, anul 102. 3. *L. Caesius* → 3,51 g, 21 mm. Grueber, Italia, 585, anul 91. Cf. Sydenham 564, anul 103. 4. *L. Marcus Philippus* ← 3,29 g, 21 mm. Grueber, Roma, 3890, anul 56. Cf. Sydenham 919, anul 56. 5. *M. Antonius* ↓ 3,03 g ; 17 mm. Grueber, Est, 190. Cf. Sydenham, 1216, anii 32-31. Restul de cinci, sînt din timpul imperiului (vezi mai jos sub nr. 71).

Informație : B. Mitrea, Institutul de arheologie, București.

37. *Plnești* (jud. Bacău). Un tezaur de denari romani republicani, în număr de 180 exemplare, s-a descoperit în localitate în anul 1969, la punctul denumit „Dealul Odăilor”. A ajuns în Muzeul din Bacău, unde se pregătește un studiu amănunțit.

Informație : V. Căpitanu, C. Buzdugan și V. Ursachi, Muzeul de istorie Bacău.

38. *Ploșor* (com. Sălcuța, jud. Dolj). În mai 1969, cu ocazia lucrărilor agricole s-a descoperit un tezaur de denari romani republicani, din care au fost recuperate 50 monede. Cea mai veche monedă a fost emisă de L. Iulius, iar cea mai recentă este de la Octavian August din anul 19 î.e.n. Se păstrează la Muzeul Olteniei din Craiova.

Informație : Gh. Popilian, Craiova.

39. *Poiana* (Adjud, jud. Vrancea). O monedă romană republicană, avînd pe av. un cap spre dr., iar pe rv. o bîgă, găsită în localitate, ar fi din fier îmbrăcat în argint. După o informație și un estampaj ce se păstrează la Institutul de arheologie, ar putea fi vorba de o monedă subaerată.

Informație : B. Mitrea, Institutul de arheologie, București.

40. *Răcdău* (com. Horhești, jud. Bacău). În punctul denumit „Cetățuie”, în cursul săpăturilor sistematice în așezarea geto-dacică, a fost descoperit în anul 1969 un tezaur ce conține 72 denari romani republicani.

Informație : V. Căpitanu, C. Buzdugan și V. Ursachi, Muzeul de istorie, Bacău.

41. *Stănești* (jud. Ilfov). Cu ocazia săpării unei tranșee în anul 1916, s-a găsit într-o carieră de nisip un denar roman republican. Este emis de magistrații C. Annus și L. Fabius Hispaniensis și este de tip Sydenham, 748 (Spania) anii 81-80. Moneda e mult tocită și a ajuns în posesiune particulară în orașul Giurgiu. Exemplarul ne-a fost prezentat în mai 1969, spre examinare, de o persoană din Giurgiu.

Informație : B. Mitrea, Institutul de arheologie, București.

42. *Suhaia* (jud. Teleorman). La monedele romane republicane descoperite în localitate și publicate de către M. Chițescu în SCN, IV, 1968, p. 452-454, se mai adaugă acum un denar care provine din aceeași comună și care ajunge la Muzeul din Alexandria. Este emis de către magistratul monetar Man. Fonteius C. F. ; AR. 3,46 g, 20,5 mm. Conservarea foarte bună. Grueber, Roma, 2476, anul 85. Cf. Sydenham, 724, anul 84.

Informație : Corneliu Beda, Muzeul din Alexandria.

43. *Suseni* (com. Dobrița, jud. Gorj). Un denar emis de Marcus Antonius cu numele uneia din legiunile sale se afla în anul 1946 în colecțiile Căminului cultural din Suseni.

Moneda a fost găsită în așezarea de la punctul numit „Vărărie”, unde Vlad Zirra notează că se găsesc fragmente ceramice La Tène. După *Repertoriul arheologic* (citat de D. Tudor, *Oltenia Romană*, 1968, p.233) aici s-a descoperit o monedă „consulară”.

Informație : Vlad Zirra, 1946, Institutul de arheologie, București.

44. *Zătreani* (jud. Vâlcea). La numărul de 37 denari romani republicani descoperiți în localitate și menționați în diferite publicații începând din 1914, mai sînt de adăugat doi denari :

1. *Q.Curtius, M. Silanus*, de tip Grueber, Italia, 482, anii 124-103. Cf. Sydenham, 537, anii 108-107.

2. *C. Fabius C. f.*

Grueber, Roma, 1591 (?), anul 90. Cf. Sydenham, 589, anii 96-95.

Ambele monede se aflau în anul 1945 în colecția colonel I. Rădulescu din Craiova, care le avea de la mama sa, originară din Zătreani.

Informație : C. S. Nicolăescu-Plopșor și B. Mitrea. Cf. *MNA*, dos. 1945, 742.

IV. Monede romane imperiale

45. *Berea* (jud. Satu Mare). Un denar de la L. Verus, de tip Cohen², 156, emis în anul 163, a fost descoperit pe teritoriul acestei localități. Se păstrează la Muzeul din Carei (Inv. 113).

Informație : Gh. Lazin, Muzeul județean, Deva.

46. *Blrgăoani* (jud. Neamț). Pe dealul Chicera, situat la est de satul Blrgăoani, unde în 1965 s-au descoperit două tezaure de monede romane imperiale (cf. *Cronica* din *SCIV*, 17, 1966, 2, p. 420, nr. 18 și V. Mihăilescu-Bîrliba, *Noi descoperiri de tezaure imperiale-romane la P. Neamț*, în *Carpica*, I, 1968, p. 209 și urm.), s-au mai găsit în primăvara anului 1967 cu ocazia efectuării lucrărilor agricole, încă trei monede imperiale romane de argint. Cele trei monede au fost emise de Traian, un exemplar (fig. 1/6), Marcus Aurelius, un exemplar (fig. 1/7) ; și Faustina II, un exemplar (fig. 1/8). Cele trei monede se păstrează în colecția Institutului pedagogic de 3 ani, Bacău.

Informație : I. Mitrea, Institutul pedagogic Bacău.

47. *Blrgăoani* (jud. Neamț). La tezaurul descoperit în localitate și publicat de V. Mihăilescu-Bîrliba în *Carpica*, I, 1968, p. 209 și urm. se mai adaugă un denar de la Vespasian ↓ 3,60 g, 18 mm, tocit, de tip *RIC* II, p. 16, nr. 10. Exemplarul a ajuns în colecția lui G. Bararu din Piatra Neamț.

Cercetări ulterioare au dus la concluzia că tot din acest tezaur fac parte și cei doi denari de la Titus și Traian, care au fost publicați în *SCIV*, 19, 1968, p. 180, nr. 78, ca proveniți de la Talpa. Facem cuvenita rectificare.

Informație : V. Mihăilescu-Bîrliba, Muzeul arheologic, Piatra Neamț.

48. *Bratei* (jud. Sibiu). Trei *siliquae* au fost aflate în cursul săpăturilor sistematice întreprinse în cimitirul nr. 1 din localitate sub conducerea prof. Ion Nestor, în campania din anul 1969.

1. *Constantius II Caesar*

DNCONSTAN TIVSNOBCAES. Capul lui Constantius II spre dr.

Rv. VOTIS|V|MVLTIS|X. Totul într-o cunună de lauri.

În exergă SMN.

Siliqua AR. ↑ 2,51 g, 21 mm. Conservarea bună, moneda uzată prin circulație a fost bătută în atelierul de la Nicomedia și se datează în spre sfârșitul anului 328. Cf. Marcel Thirion, *Les vota impériaux sur les monnaies entre 337-364*, în *Schweizerische numismatische Rundschau*, 44, 1965, p. 6. Moneda a fost aflată în M. 259.

2. *Constantius II*

DNCONSTAN TIVSPFAVG. Bustul împăratului diademat, drapat și cuirasat spre dr.

Rv. VOTIS|XXX|MVLTIS|XXXX. Totul într-o cunună de lauri. În exergă, SIRM *Siliqua* AR. ↓ 3,395 g, 22 mm. Conservarea foarte bună, aproape *fior di conio*. Monedă foarte puțin sau de loc circulantă.

Cohen², 341. A fost emisă în atelierul de la Sirmium, spre sfârșitul anului 353. Cf. M. Thirion, *loc. cit.*, p. 6. A fost aflată în M. 227.

3. *Valens*

DNVALENS PFA[VG]. Bustul împăratului diademat și drapat spre dr.

Rv. VOT|X|MVLT|XX. Totul într-o cunună de lauri. În exergă, [AN] T . . . *Siliqua*. AR. ↑ Fragmentară. Monedă netocită, deci necirculantă.

Cohen², 96, RIC . . . Atelierul Ant(iohia). Anul 373. A fost aflată în M. 228.

Informație : Ion Nestor și B. Mitrea, Institutul de arheologie, București.

49. *Băneasa-Străulești* (mun. București). Sînt semnalate două monede de bronz din timpul imperiului roman : una emisă de colonia Pautalia și alta de Severus Alexander. Monedele au fost aflate în vecinătatea stațiunii Măicănești, în punctul „La Nuci”, unde este o așezare a dacilor liberi.

D. Popescu, în *SCIV*, XX, 1969, 3, p. 498.

50. *Bugeac* (jud. Constanța). Trei monede romane imperiale de bronz emise de împărații Tiberiu, Claudiu și Hadrian au fost descoperite în localitate în cursul săpăturilor sistematice din anul 1969.

Informație : C. Scorpan, Muzeul de arheologie, Constanța.

51. *Buzău* (împrejurimi). Doi denari emiși de Traian sînt semnați în împrejurimile acestui oraș. Unul este de tip RIC, II, p. 247, nr. 41, iar altul, *loc. cit.*, p. 252, nr. 119.

Informație : V. Mihăilescu-Bîrliba, Muzeul arheologic, Piatra Neamț.

52. *Carei* (jud. Satu Mare). O monedă de bronz, emisă de Constantius al II-lea în mone-tăria de la Sirmium, a fost găsită în localitate. Este de tip Cohen², 343.

Informație : Gh. Lăzin, Muzeul județean, Deva.

53. *Căpîlna* (jud. Sălaj). Două monede romane de la Septimius Geta au fost aflate în cur-sul săpăturilor arheologice sistematice întreprinse în localitate.

D. Popescu, în *SCIV*, XX, 1969, 3, p. 485, nr. 85.

54. *Ciorani* (com. Pufești, jud. Vrancea). Un denar de la Commodus a fost găsit de către copiii Vasile Apostu și Paulina Apostu din localitate. Un estampilă slab se păstrează la Institutul de arheologie.

Informație : B. Mitrea, Institutul de arheologie, București.

55. *Constanța și împrejurimi* (jud. Constanța). Ca fiind strînse din descoperiri efectuate în orașul Constanța sau împrejurimile lui imediate, au ajuns la MNA un număr de 35 monede antice (inv. 1410). Toate datează din timpul imperiului roman, secolele I-IV și majoritatea lor fiind de bronz, sînt într-o stare foarte precară de conservare. Din cele precizate cronologic men-ționăm : Vitellius 1, Traian 1, Antonius Pius (?) 1, Aurelian 3, Constantin cel Mare 3, Constantin II 1, Constantius II 11, Constantius Gallus 1, Constans (?) 1, Iulianus 1, etc.

Informație : Bucur Mitrea, Institutul de arheologic, București.

56. *Dindești* (jud. Satu Mare). Un denar de la Hadrian a fost descoperit pe teritoriul acestei localități. Moneda este de tip Cohen², 324 și a fost emisă între anii 119-123.

Informație : Gh. Lăzin, Muzeul județean, Deva.

57. *Dobrogea*. Monedă de bronz, emisă de cetatea Tomis sub Caracalla ca Caesar și publi-cată în *SCIV*, 19, 1968, p. 180, nr. 79 ca fiind descoperită la Tazlău (jud. Neamț); în urma cerce-tărilor suplimentare s-a putut stabili că provine din Dobrogea. Facem cuvenita rectificare.

Informație : V. Mihăilescu-Bîrliba, Muzeul arheologic, Piatra Neamț.

58. *Dumbrava* (com. Gura Văii, jud. Bacău). La punctul denumit „Calea bătrînilor” s-a descoperit o monedă de bronz de la Antoninus Pius ↓ 27 g, 30 mm. Este de tip *RIC*, III, p. 114, nr. 670. A ajuns în colecția prof. D. Lipșa din Trifești, jud. Neamț.

Informație : V. Mihăilescu-Birliba, Muzeul arheologic, Piatra Neamț.

59. *Fotoș* (jud. Covasna). În localitate s-a descoperit un sesterț de la Traian, care ajunge la Muzeul de istorie din Sf. Gheorghe.

AE. ✓ Greut. 25,03 g, diam. 33 mm. Este de tip Cohen², 590, MC, II, anii 98-99.

Informație : Székely Zoltán, Muzeul de istorie Sf. Gheorghe.

60. *Ghenci* (jud. Satu Mare). Un dupondius de la Vespasian, de tip Cohen², 153, emis în anul 74, a fost găsit în localitate. A ajuns la Muzeul din Carei inv. 108.

Informație : Gh. Lazin, Muzeul județean, Deva.

61. *Glăvănești* (jud. Bacău). Ca găsite în localitate se cunosc două monede romane : un denar de la Commodus ↓ 2,34 g, 18 mm, de tip *RIC*, III, p. 392, nr. 234 și un antoninian de la Gordian III, ↓ 3,55 g, 21 mm, de tip *RIC*, IV, p. 23, nr. 67.

Informație : V. Mihăilescu-Birliba, Muzeul arheologic, Piatra Neamț.

62. *Goranu* (jud. Vilcea). Pe teritoriul comunei, la punctul „Răbăcești” s-a aflat o monedă de bronz emisă de împăratul Licinius, în atelierul de la Siscia. Este de tip *RIC*, vol. VII, p.

422-423 . $\frac{1A}{315}$ și a fost bătută în anii 313-315.

Informație : prof. N. Popescu-Feșeni, dos. MNA 1969, nr. 1891.

63. *Gostavăț* (jud. Olt). În noiembrie 1969 s-a descoperit un tezaur de denari romani imperiali. Au fost văzute, deocamdată, 324 exemplare de către Gh. Popilian. Cercetările continuă.

Informație : Gh. Popilian, Centrul de istorie al Academiei, Craiova.

64. *Laslea* (jud. Sibiu). Pe teritoriul comunei, la punctul numit „Unghiul Prodului”, s-a descoperit în toamna anului 1968, pare-se într-o oală, un număr de monede, din care s-au recuperat un total de 28 exemplare. După informații preliminare, monedele aflate ar fi fost emise de următorii împărați :

1. Augustus 1 AE
2. Traian 2 AE
3. Hadrian 5 AE
4. Antoninus Pius 2 (1 AR și 1 AE)
5. Faustina 1 AE
6. M. Aureliu 5(2 AR + 3 AE)
7. Sept. Sever 1 AR
8. Maximinus 1 AE
9. Claudius II 3 AE
10. Aurelian 1 AE
11. Probus 2 AE
12. Constantin 2 AE
13. Constantius II 1 AE
14. Valentinian 1 AE

28 exemplare

Monedele au ajuns în colecțiile Muzeului de istorie din Sighișoara, unde directorul instituției, care ne-a transmis de altfel și informația, pregătește un studiu amănunțit.

Informație : Gheorghe Moldovan, Muzeul de istorie, Sighișoara.

65. *Leșcani* (jud. Iași) O *siliqua* de la Constațius II a fost descoperită în mormîntul 23 din necropola de tip Sîntana de Mureș-Cerneahov, cu prilejul săpăturilor arheologice sistematice în-

treprinse în localitate. Moneda are următoarea descriere : av. DNCONSTAN TIVSPFAVG. Capul diademat al împăratului spre dr. Rv. VOTTS|XXV|MLTIS|XXX. Totul într-o cunună. În exergă: AN[T].AR. ↑ 3,01 g, 20 mm. Este de tip Cohen², 340. Starea de conservare este foarte bună, moneda fiind necirculată. Moneda a fost folosită ca ornament pentru atârnat, în care scop i s-a aplicat o tortiță, lipită pe ambele fețe ale monedei. După locul în care a fost prinsă moneda de tortiță (acel loc este înapoia capului împăratului), reiese că meșterul și purtătorul nu și-au dat seama de felul cum trebuie prinsă și purtată o asemenea podoa-bă. Ne lasă astfel posibilitatea să întrevădem un „barbar”. Moneda se datează înspre sfârșitul anului 348 . . . Cf. M. Thirion, *Les vota impériaux sur les monnaies entre 337 et 364*, în *Revue suisse de numismatique*, 44, 1965, p. 11. Merită să subliniem raritatea acestei emisiuni.

Informație : Cătălina Bloșiu, Iași, și Bucur Mitrea, Institutul de arheologie, București.

66. *Mărgineni* (jud. Neamț). Un denar de la Traian ↓ 3,13 g, 19 mm, conservarea bună, de tip RIC, II, p. 253, nr. 128, găsit în localitate ajunge în colecțiile Muzeului arheologic din Piatra Neamț. După informațiile primite din sat, exemplarul ar face parte dintr-un întreg tezaur care s-ar fi împrăștiat.

Informație : V. Mihăilescu-Birliba, Muzeul arheologic, Piatra Neamț.

67. *Mătăsaru* (jud. Dîmbovița). Cu prilejul săpăturilor sistematice întreprinse în așezarea localnică de tip Chilia-Militari au fost descoperite în mod izolat 12 monede romane imperiale, parte de argint, parte de bronz. Cele mai timpurii sînt de la Antoninus Pius, iar cele mai tîrzii din perioada Gallienus-Aurelian. Pe împărați, monedele se distribuie precum urmează: Antoninus Pius 2 denari : M. Aureliu 1 denar și 1 AE ; Severus Alexander, Serdica 1, Orbiana (soția lui Severus Alexander) 1 și o monedă colonială grecească imperială, secolele II-III.

Gh. Bichir și Eugenia Popescu, *Cercetările arheologice de la Mătăsaru în Studii și comunicări*, Muzeul Pitești, 1968, p. 81-96, mai ales p. 91-92.

68. *Moinești* (împrejurimi) (jud. Bacău). O monedă de bronz de la Antoninus Pius ↖ 27g. 30 mm, de tip RIC, III, p. 114, nr. 665, este semnalată ca găsită în oraș sau împrejurimi.

Informație : V. Mihăilescu-Birliba, Muzeul arheologic, Piatra Neamț.

69. *Ocița* (jud. Vâlcea). Două monede romane imperiale din secolul I au fost descoperite în cetatea dacică din localitate în cursul săpăturilor sistematice din anul 1969. Una este un as de la Caligula, 28 mm, de o conservare precară. Este de tip BMC, 46, 59 și urm., iar cea de-a doua este o monedă de la Vespasian și este *fourrée*, 1,40 g, 15 mm. Conservarea slabă. Contrafacere după BMC, Ephesus, 453 și pl. 16,6.

Informație : D. Berciu și B. Mitrea, Institutul de arheologie, București.

70. *Ollenia*. În colecția colonelului I. Rădulescu din Craiova am putut examina și identifica în anul 1945 printre cele 17 monede antice de aur (vezi și mai sus sub nr. 12) și aurei și solidi de aur de la Domițian, Constantin cel Mare, Constans, Theodosiu cel Mare, Valentinian, Heraclius și alți împărați.

C. S. Nicolăescu-Plopșor, în MNA, dos. 1945, 742, fila 7-8.

71. *Ollenia de sud*. Ca provenind din această parte a țării, pe lângă alte monede (vezi mai sus nr. 36) menționăm și patru denari romani emiși de următorii împărați : Commodus 1, Septimiu Sever 2, Caracalla ? 1, precum și o monedă de bronz emisă la Alexandria sub Dioclețian.

Informație : Bucur Mitrea, Institutul de arheologie, București.

72. *Peștere* (com. Aștileu, jud. Bihor). Un tezaur de 28 denari imperiali a fost aflat în anul 1968 în peștera Igrița de pe valea Crișului Repede de către Emodi Ioan. Monedele au fost emise de Antoninus Pius, Faustina I, Marc Aureliu, Lucius Verus, Lucilla, Crispina și Commodus. Au ajuns la Muzeul județean Oradea.

Informație : Nicolae Chidioșan, Muzeul județean, Oradea.

73. *Pretroiu* (com. Borcea, jud. Ialomița). Două monede romane de bronz : un hibrid de la Severus Alexander, subacrat, iar alta de la Constantin cel Mare, de tip GLORIA EXERCITVS, emisă în atelierul de la ANT(iochia), RIC, IV, 2, p. 94, nr. 307 au fost aflate în vara anului 1968

pe plaja Borcei, în fața satului, de către elevul Oprea Vasile de la școala din localitate. Au ajuns la Muzeul de istorie din Călărași.

Informație : A. Atanasiu, Muzeul de istorie Călărași și B. Mitrea, Institutul de arheologie, București.

74. *Piatra Neamț* (jud. Neamț). Un denar de la Galba a fost găsit în 1965 pe dealul Cozla, la punctul „Trei Coline”. AR. 3,02 g. 19 mm. Este de tip RIC, I, p. 200, nr. 4. Un alt denar, de data aceasta de la Hadrian, s-a descoperit tot în 1965, dar pe dealul Cernegura, în punctul „La Schit”. AR. 3,06 g, 20 mm. Este de tip Strack II, 180, anii 127-128. Ambele exemplare se păstrează în Muzeul din Piatra Neamț.

Virgil Mihăilescu-Bîrliba, *Descoperiri de monede imperiale romane în județul Neamț*, în SCN, IV, 1968, p. 468.

75. *Pir* (jud. Satu Mare). Din localitate cunoaștem doi denari imperiali provenind din descoperiri izolate. Unul a fost emis de către Antoninus Pius și e de tip Cohen², 283, anul 148, iar cel de-al doilea a fost emis de către Marcus Aurelius și este de tip Cohen², 412. Se datează în anul 169. Ambele monede se păstrează în Muzeul din Carei (inv. 109-110).

Informație : Gh. Lazin, Muzeul județean, Deva.

76. *Poiana Dulcești* (jud. Neamț). Un denar de la Antoninus Pius AR. ↓ 2,47 g, 17 mm, de tip Cohen², 616, RIC, III, p. 50, nr. 201. Roma, anul 150-151, a fost găsit în localitate în cursul săpăturilor arheologice sistematice. Conservarea slabă, monedă perforată din antichitate, are o patină verzuie și urme de fier pe av.

Informație : Gh. Bichir, conducătorul șantierului și Gh. Poenaru-Bordea, Institutul de arheologie, București.

77. *Racoșul de Jos* (jud. Brașov). Un sesterțius de la Antoninus Pius, de tip Cohen², 150, s-a descoperit în localitate în anul 1968 și a ajuns la Muzeul de istorie, Sf. Gheorghe.

AE. Greut. 22,51 g, diam. 31 mm, Cohen², 150. RIC, III, p. 63, nr. 308.

Informație : Székely Zoltán, Muzeul de istorie, Sf. Gheorghe.

78. *Rasova* (jud. Constanța). Ca găsită în localitate, o monedă de bronz emisă de Pautalia sub Caracalla și o alta de la Probus, de tip Cohen², 749 ; ambele au ajuns la Muzeul de arheologie din Constanța.

Informație : R. Ocheșeanu, Muzeul de arheologie Constanța.

79. *Sîmburești* (jud. Olt). Pe teritoriul satului Sîmburești, în punctul „Bolovanu”, s-a descoperit în ianuarie 1968, un mare tezaur de monede romane. Din tezaurul descoperit, 20 monede imperiale romane de argint au ajuns în colecția Institutului pedagogic din Bacău, iar alte cinci monede imperiale romane au ajuns într-o colecție particulară din Bacău. Cele 25 de monede din tezaurul de la Sîmburești, aflate în cele două colecții din Bacău se eșalonează astfel : Antoninus Pius, 6 exemplare ; Septimius Severus, 3 exemplare ; Caracalla, 2 exemplare ; Macrinus, 2 exemplare ; Iulia Maesa, 2 exemplare ; Severus Alexander, 5 exemplare ; Iulia Mamaea, 1 exemplar ; Gordianus III, 2 exemplare și 2 monede neprecizate.

Informație : I. Mitrea, Institutul pedagogic, Bacău.

80. *Sighișoara* (jud. Mureș). La punctul „Pîrlul Hotarului” în anul 1969, cu prilejul unor cercetări arheologice s-a descoperit un depozit de 48 monede romane imperiale de bronz, care au ajuns la Muzeul de istorie din acel oraș. După informațiile provizorii primite de la directorul muzeului, monedele s-ar eșalona de la împăratul August pînă la Septimiu Sever. Un studiu asupra lor se află în pregătire.

Informație : Gheorghe Moldovan, Muzeul de istorie, Sighișoara.

81. *Țirpești* (com. Petricani, jud. Neamț). În SCIV, 19, 1968, 1, p. 179, nr. 68, menționăm că pe teritoriul comunei s-a descoperit un tezaur de denari romani din timpul imperiului, care se păstrează la punctul muzeistic din localitate. În urma cercetărilor întreprinse în localitate de către Virgil Mihăilescu-Bîrliba, de la Muzeul arheologic din Piatra Neamț, s-a putut preciza

că tezaurul s-a descoperit în satul Tîrpești, aparținător de com. Petricani. Facem rectificarea de rigoare.

Informație : Virgil Mihăilescu-Bîrlița, Muzeul arheologic, Piatra Neamț.

82. *Tîrpești* (com. Berești-Bistrița, jud. Bacău) Un tezaur de 272 denari romani imperiali s-a descoperit în localitate la punctul denumit „Coasta Depozitului”; a ajuns la Muzeul de istorie din Bacău, unde va fi studiat.

Informație : C. Buzdugan, Muzeul de istorie, Bacău.

83. *Urziceni* (jud. Satu Mare). În localitate s-a găsit o monedă subaerată cu efligia împăratului Traian. Este de tip Cohen², 64, anii 103-111. Se păstrează în Muzeul din Carei, inv. 212.

Informație : Gh. Lăzin, Muzeul județean, Deva.

84. *Valea Seacă* (com. Tătăreni, jud. Vaslui). O monedă de bronz, emisă de cetatea Mesembria în timpul lui Filip Arabul, a fost aflată într-o groapă din apropierea locuinței nr. 2. Complexul de locuințe în care a apărut moneda aparține culturii Sintana de Mureș-Cerneahov.

D. Popescu, în *SCIV*, 20, 1969, 3, p. 490, nr. 109.

85. *Vaslui* (jud. Vaslui). În urmă cu mulți ani, într-o grădină din orașul Vaslui, în timpul unor lucrări obișnuite, s-a aflat o monedă de bronz, pe care elevul Popovici Sever a dăruit-o liceului din Brăila.

După notele luate de Eugen Comșa, moneda a fost emisă de orașul Marcianopolis, probabil în timpul lui Gordian.

Informație : Eugen Comșa, Institutul de arheologie, București.

86. *Veșel* (jud. Hunedoara). Șapte monede romane imperiale au fost descoperite cu prilejul dezvelirii amfiteatrului roman din localitate : Nerva, 1 AE, Cohen², 567; Commodus, 1 AE, Cohen², 79, Iulio-polis Bithynia, Căracalla 1; Severus Alexander 2 AR. Cohen², 71 și 312 (var. cap); Iulia Mamaea 1 AE, Cohen², 20 și 1 AE roman imperial neprecizat.

O. Floca, V. Vasiliev, *Amfiteatrul militar de la Micia*, în *Sargelia*, V, 1968, p. 143 și fig. 16.

V. Monede bizantine

87. *Adamclisi* (jud. Constanța). În săpăturile din anul 1969 s-au găsit două monede bizantine de aur : un *solidus* de la Iustin I, de tip Bellinger, 1 h. 1, anii 518 - 519 și un *solidus* de la Tiberiu Constantin, de tip Bellinger, 4 a. 1, anii 579 - 582.

Au ajuns la Muzeul de arheologie din Constanța.

Informație : M. Irimia, Muzeul de arheologie, Constanța.

88. *Canlia* (jud. Constanța). Un *folles* de la Iustinian, emis de monetăria din Constantinopol, *officina* Δ, în anii 555 - 556, aflat în localitate, ajunge în Muzeul de arheologie din Constanța. Este de tip Bellinger, 52 d.

Informație : R. Ocheșanu, Muzeul de arheologie, Constanța.

89. *Călărași* (jud. Ialomița). O monedă de bronz, emisă de împăratul bizantin Leon al VI-lea, 886 - 912, a fost găsită de către elevi în grădina școlii din cartierul Mărgineni, aflător în partea de sud-est a orașului, și a fost dăruită MNA al Institutului de arheologie de către Petolescu C. Constantin, profesor la Școala generală de 8 ani, nr. 6 din Călărași.

AE. ↓ Greut. 7,88 g, diam. 27 mm. Conservarea bună. Este de tip Wroth, 8 (inventar 1388).

Informație : Petolescu C. Constantin, profesor, Călărași.

90. *Călărași-Grădiștea* (jud. Ialomița). Un *folles* bizantin anonim, de tipul Margaret Thompson A 1, emis în timpul lui I. Tzimiskes-Vasile al II-lea, 969-989, a fost găsit de către E. Moscalu în cursul săpăturilor sistematice întreprinse în acest punct în anul 1968.

AE. Greut. 8,19 g, diam. 32 mm. Conservarea satisfăcătoare, dar moneda tocită. A ajuns la MNA, inv. 1411.

Informație : E. Moscalu, Institutul de arheologie, București.

91. *Constanța* (jud. Constanța). Un *solidus* de la Iustinus I, de tip Bellinger, 1 h.1, anii 518 - 519, greut. 4,47 g, diam. 21 mm, a fost descoperit în orașul Constanța în anul 1967, cu ocazia unor lucrări de canalizare. A ajuns la Muzeul de arheologie din localitate.

Informație : R. Ocheșanu, Muzeul de arheologie, Constanța.

92. *Ologeni* (jud. Prahova). O monedă de bronz emisă de Împăratul bizantin Manuel I Comnenul (1143-1180) a fost găsită după primul război mondial de locuitorii comunei, în partea ei de NV pe malul albiei vechi a Ialomiței. Ei au încredințat-o preotului Radu Brezeanu, iar acesta, din urmă a dăruit-o în ianuarie 1960 MNA (inv. 1070).

AE. Concav-convexă, 3,44 g. Conservarea satisfăcătoare. Este de tip Wroth, 34.

Informație : Bucur Mitrea, Institutul de arheologie, București.

93. *Petroiu* (com. Borcea, jud. Ialomița). Două monede bizantine de tipul Constantin al IX-lea (după Margaret Thompson) au fost aflate pe plaja Borcei, în fața satului, de către elevul Oprea Vasile, de la școala din localitate. Au ajuns la Muzeul de istorie din Călărași.

Informație : A. Atanasiu, Muzeul de istorie, Călărași.

94. *Sărdăeni* (jud. Vaslui). În localitate este semnalată descoperirea unei monede de bronz de la Împăratul bizantin Roman al III-lea (1028-1034).

Ghenuță Coman, în *SCI V*, 20, 1969, 2, p. 310 și p. 309, fig. 16,1.

95. *Țibucani* (jud. Neamț). În localitate s-a descoperit cu cîțiva ani în urmă un *folles* de a Iustinian I. A fost emis de atelierul din Constantinopol în anul X₄ și este de tipul A.R. Bellinger, *Catalogue of the Byzantine coins in the Dumbarton Oaks Collection*, Washington, 1966, p. 87, nr. 40 a, anul 541/542.

AE. ✓ Greut. 18,80 g, diam. 39 mm. Conservarea satisfăcătoare, dar moneda e tocită, ștearsă și cu urme de trecere prin foc. Un mulaj se păstrează la MNA.

Informație : V. Mihăilescu-Bîrliba, Muzeul de arheologie, Piatra Neamț.

Fig. 1

